

חינוך נקנה בעמל

ד"ר שלמה פרלה (61), תושב כוכב-יאיר, אב לשלושה וסב לנכדים. פובליציסט ומרצה מצטיין באקדמיה בתחום היחסים הבינלאומיים. לשעבר מנהל מחלקת החינוך של הסוכנות היהודית בבריטניה וחבר ועדות רשמיות של משרד החינוך. מורה להיסטוריה ואזרחות בבית הספר המדעי ברעננה, לצד תפקידיו האקדמיים.

לא היה טוב יותר מאשר בששים השנה האחרונות מאז שזכינו בעצמאות מדינית. אלא שאינני בוחן את מצב העם היהודי היום בהשוואה לתקופה הטרום מדינית אלא ביחס למציאות שציפינו שתתהווה על פי ההגיון ההיסטורי, במידה והוא קיים, עם התגשמות עצמאותנו המדינית. לפני רדת חשכת השואה על יהדות אירופה שלחו אותנו אומות העולם בהבל פיהם ל"פולשתינה" כי שם מקומנו, והנה מאז שקוממנו עצמאותנו ב"פולשתינה" באישורם החגיגי של אומות העולם, יש כיום הרואים במדינת ישראל ישות לא לגיטימית שעצם קיומה הוא סכנה לשלום העולם. מדאיג לקרוא באחד ממאמרי המערכת של "הארץ" תחת הכותרת "הקרב על בריטניה", כי בריטניה עומדת

בחינת העמדה האירופית השוללת את הלגיטימיות של מדינת ישראל כמדינה יהודית, וכי יש שם הוגים לא שוליים הרואים בהקמת מדינת ישראל טעות. מדאיג לקרוא כי מחקר שערך הסוציולוג וילהלם הייטמאיר ב-2004 מגלה ש 51% מהגרמנים סבורים כי יחס

הישראלים לפלשתינים אינו שונה מהותית מיחס הנאצים ליהודים. סקר של ה-בי.בי.סי. מלמד על כך כי 77% מהגרמנים מתייחסים אל ישראל בשלילה. קשה גם לקבל את העובדה שמדינות אירופה ממשיכות סחרן עם אירן למרות הצהרות נשיאה כי על מדינת ישראל להימחק מרשימת האומות. אמנם אירופה הרשמית יוצאת בהצהרותיה ובחוקיה נגד תופעות האנטישמיות, אולם אין לולול בכוחה של דעת הקהל שהיא מטיבה בעלת דינמיקה סוחפת, ופגיעתה עלולה להיות הרת תוצאות חמורות.

האם מבחינה עקרונית, העולם האקדמי 'ידידותי' לסטודנט הרתי?

עצם החלטתו של אדם דתי ללמוד במוסד אקדמי מלמדת שאין הוא רואה בכך צעד המתנגש עם עולמו הדתי. אני סבור כי המציאות הטבעית וההיסטורית המוכרת לבני אדם אין לה ולא כלום עם עולם הערכים שלו, ובכלל זה עולמו הדתי. וכך, לא תגליות מדעיות, או חידושים מרעישים בתחום ביקורת המקרא, למשל, יערערו (או יבצרו) את אמונתו של הסטודנט הדתי. נזכר אני במכתבו של זאב זיבטינסקי לבנו ערי, בו הוא ציין כי האמונה הדתית היא כמו 'הטאלנט המוסיקלי', כלומר אינה תלויה במציאות החיצונית לאדם. יחד עם זאת הסטודנט הדתי עלול להיתקל בבעיה מסוג אחר, והיא השיפתו ללבוש בלתי צנוע שהוא רווח מאוד בקמפוסים, כמו גם ברשות הרבים בכלל. על כך יש להצטער.

jonatanu@gmail.com

כמי שמכיר היטב את מערכת החינוך בישראל, מה אתה יכול לומר על מצבה כיום?

בשנים האחרונות הופנו זרקורי הביקורת הציבורית אל עבר הליקויים במערכת החינוך הישראלית, וכצפוי הועלו הצעות רפורמה שונות. נראה לי כי אף לא אחת מן ההצעות הצליחה להתנתק מכח המשיכה הפופוליסטי-ליברלי-פוסט-מודרני. אף רפורמה לא הציעה לקומם מחדש את העיקרון שאין חינוך נקנה אלא מתוך חובות התלמיד לעמידה בקריטריונים משמעותיים ואקדמיים ברורים. בעשרות השנים האחרונות טרח משרד החינוך בדרכים שונות להקפיד על זכויות התלמיד מבלי לאון זאת על ידי הקפדה על חובותיו: הופעה

סדירה ללימודים, הכנת שעורי בית ועמידה במטלות. התרבויות העתיקות, הן שלנו והן של היוונים היו ערים לנחיצותו של התרגול בתהליך הלמידה. "אינו דומה השונה פרקו וכו'" אמרו חז"ל, וידוע כי גם הסופיסטים היוונים במאה החמישית לפנה"ס קבעו כי על שלושה עומד החינוך:

הכשרון הטבעי, הידע של המורה והתרגול. גם הכישורים הטובים ביותר אובדים ללא תרגול. המציאות כיום היא שכל תלמיד במדינת ישראל זכאי לעלות מכיתה לכיתה ולסיים י"ב שנות שהייה בבית הספר אף אם אינו יודע קרוא וכתוב ברמה הנאותה. גם אם תשקיע מדינת ישראל הון עתק בקידום סגל המורים ובתוספת שעות הוראה לא תהא תקומה לחינוך ללא הקפדה על משמעת וללא חיוב התלמיד בעמידה במטלות לימודיות. לאחרונה יצא משרד החינוך בחידוש המכונה 'אופק פדגוגי' שעל פיו יש לשים את הדגש בהוראת המקצועות השונים על מיומנויות חשיבה ולא רק על שינון. אני מסכים כי חשוב להשוב, אך יותר חשוב לדעת על מה לחשוב. כיצד יחשוב התלמיד ואין לו מה יחשוב? יש להטיל על התלמידים מטלות קריאה מגוונות וגלגלי החשיבה ינועו מאליהם.

באותו עניין יוצא אני כנגד המקצוענות המופרזת הבאה לידי ביטוי ב'יובי' ומגמות' על חשבון הרחבת אופקים הומניסטיים. מערכת החינוך מגדלת 'ברים מלומדים' (כהגדרתו של הסופר אורטגה יי גאסט בספרו 'מרד ההמונים'). כבר אפלטון ב'פוליטאה' שלו קובע כי אדם אינו יכול למלא תפקיד הנהגתי אם לא למד את אמונת החשיבה הביקורתית והטיעון הלוגי, מיומנויות הנרכשות רק על בסיס ידע ועוד ידע.

כיצד אתה רואה את ההתייחסות העולמית לעם היהודי היום? לכאורה, מצבנו בגולה מעולם לא היה טוב יותר.

אמנם אני מסכים עם ההנחה שלך שמצב העם היהודי בעולם

בית ספר קשת ב'השלים
בית ספר משותף לילדים דתיים וחילוניים

**נותרו מספר מקומות
לילדים דתיים
לגן חובה תש"ע**

טל: 0854
www.usalemmunilil

מכון אליה

מרכז רוחני ללימוד
מקצועות ההלכה

ב-י"ב טבת תשס"ט יפתחו
קבוצות לימוד ליורה יורה וסת"ם.
הנחה לחבר מביא חבר

לפרטים ורישום
www.machon-eliya.co.il
ירון: 052-4213405
מייל: wolfwolf@zahav.net.il